

Proviisoriõppe apteegipraktika

leidis tunnustamist

Projekti „Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine“ (PRÕM) raames elluviidava tegevuse „Praktikaprotsessi tunnustamine kutse- ja kõrghariduses“ eesmärgiks on ühtlustada koolide praktikaprotsessi toimivust kooli enesehindamise ja välishindamise kaudu.



Daisy Volmer

TÜ farmaatsia instituut



Kristiina Sepp

TÜ farmaatsia instituut

Projektis osalemine on koolidele vabatahtlik. Tegevust rahastavad Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti riik. Proviisoriõppe apteegipraktika osalemine eespool nimetatud tegevuses toimus möödunud kevadel eesmärgiga saada välishindamise abil tagasisidet apteegipraktika sisule ja korraldusele selle edasiseks arendamiseks. Lisaks TÜ farmaatsia instituudi poolse enesehindamise analüüsi koostamisele kaasati hindamisprotsessi ka praktikajuhendajad farmaatsia instituudist ja apteekidest ning üliõpilased, paludes neil intervjuudel välja tuua erinevaid apteegipraktikaga seotud aspekte. Pärast kokkuvõtete tegemist otsustati tunnustada Tartu Ülikooli meditsiini õppekavagrupi proviisoriõppe õppekava praktikaprotsessi 2021–25 kvaliteedimärgiga. Tunnustus on alati meeldiv, kuid hindamine tõi

välja ka neid aspekte, mille arendamisega peab tulevikus süvendatult tegelema. Sellest edaspidi juttu tulebki.

Välishindamise tulemusena toodi **praktika planeerimise** kohta välja, et praktika on eesmärgistatud ning koostatud on põhjalikud moodulite kavad. Praktika sooritamiseks vajalik pädevus on ülikooli teooriaõppes omandatud. Apteegid, kellega praktika raames koostööd tehakse, on praktikaks sobivad. Kool võimaldab apteegipoolsetel praktikajuhendajatel arendada juhendamiseks vajalikke oskusi ja teadmisi ning praktikajuhendajate koolitused toetavad oma sisu poolest praktikaks vajaliku pädevuse omandamist. Praktikajuhendaja on üldjuhul motiveeritud ja pädev õppijat juhendama.

Parendust vajava valdkonnana töid praktikaprotsessi välishindajad esile praktikajuhendajatele koolituste ja praktika juhendamise seonduva informatsiooni edastamise tõhustamise, samuti praktikajuhendajate tunnustamissüsteemi väljatöötamise vajaduse ning apteegipoolseid juhendajaid soovitatakse enam kaasata praktikaprotsessi arendusse.

Praktika toimumise kohta leiti, et see on selgelt eesmärgistatud ja struktureeritud ning üliõpilasi juhendavad pühendunud juhendajad. Praktika juhendamine toimub eesmärgiga järjest suurendada praktikandi iseseisvust teenuste pakkumisel ja oma teadmiste kasutamisel. Sissejuhatav nädal toetab üliõpilaste sisseelamist ja töökeskkonnaga ning kolleegidega tutvumist. Üliõpilane reflekteerib omandatud teadmisi ja oskusi regulaarselt õpimapis. Üliõpilane saab praktika lõpuseminaril koolipoolset praktikajuhendajalt koondtagasiside oma erialasele arengule praktika jooksul. Omandatud teadmisi ja oskusi hinnatakse *Objective Structured Clinical Examination* (OSCE) testi abil, mis põhineb käsimüügi- ja retseptiravimite nõustamise juhtudel konkreetses

Apteegipraktika korraldus proviisoriõppes

Praeguses proviisori õppekavas on praktika maht 37 EAP-d ja uues õppekavas (rakendus alates 2019. a) 36 EAP-d (1 EAP = 13 tundi juhendatud ja 13 tundi iseseisvat tööd), see toimub Eesti üld- ja haiglaapteekides ning viiakse läbi novembrist aprillini viienda õppeaasta jooksul. Kutseorganisatsioonide, praktiseerivate proviisorite ja farmaatsia instituudi koostöös uuendati apteegipraktika korraldust 2017. aastal järgmiselt:

- temaatiline struktuur seitsmes moodulis: ravimite käitlemine apteegis; käsimüügiravimite nõustamine; retseptiravimite nõustamine; ravimite valmistamine; teiste apteegikau-pade (nt toidulisandid, meditsiiniseadmed) nõustamine; ravimite kasutamise hindamine; haiglaapteek; koos eesmärkide, õpetamismeetodite ja õpiväljundite üksikasjaliku kirjeldusega; õpiülesanded eraldi kõigi moodulite jaoks;
- Moodle'i kasutamine kursusematerjalide jagamiseks ning ülikooli ja praktikabaasides olevate juhendajate ning üliõpilaste vahelise suhtlemise korraldamiseks; e-õpimapi kasutamine õppeprotsessis;
- regulaarne koolitus praktikajuhendajatele;
- seminarid farmaatsia instituudis üliõpilastele ja praktikajuhendajatele.

nõustamissituatsioonis, kuhu on kaasatud patsiendi rolli kehastuv isik ning üliõpilase oskusi hindav spetsialist, kelleks sageli on mõni tegevapteeker. Üliõpilase osaks on olla proviisori rollis. OSCE test aitab kombineeritult hinnata üliõpilase erialaseid teadmisi haiguste ja ravimite kohta ning suhtlemis- oskust tegelike nõustamisjuhtude abil.

Selleks et praktika paremini toimiks, on vaja tähelepanu pöörata praktikajuhendajate regulaarsetele koolitustele, et nad oleksid iga- külgsest juhendatud. Soovitatav on toetada praktikajuhendajaid Moodle'i kursuse kasutamisel nt Moodle'i kasutamise lühijuhendiga.

Praktika tagasisidestamise ja parendamisega seoses on farmaatsia instituut välishindajate arvates teinud suuri sisulisi muu-

datusi praktikaprotsessi arendamiseks, mis on andnud nähtavaid tulemusi ja tõstnud üliõpilaste ja praktikajuhendajate rahulolu. Praktika tagasiside alusel on praktika ümber struktureeritud. Igal õppeaastal toimub apteegipraktikat kokkuvõttev seminar, kus osalevad juhendajad ja üliõpilased. Tähelepanu soovitatakse pöörata kogutud tagasiside süstematiseerimisele ja tulemuste tõhusamale tutvustamisele kõigile osapooltele.

Välishindamise käigus saadud tagasiside näitas, et edaspidi tuleb praktikasüsteemi arendamisel **rohkem tähelepanu pöörata koostööle apteekidega**. Sellest lähtuvalt kutsus TÜ farmaatsia instituut sellel kevadel üles kõiki Eestis tegutsevaid üld- ja haiglaapteeki avaldama soovi tegutseda praktikabaasidena. Lisaks sooviavaldu-



sele tuli täita küsimustik apteegi tegevuse, personali ja patsientidele pakutavate teenuste hindamiseks. Samuti täiendati ka praktika-baasina tegutsemise nõudeid. Suve alguseks laekunud sooviavaldused vaatas üle apteegipraktika töörühm (TÜ farmaatsia instituudi esindajad, Ravimiamet) ja nii kujunes apteegipraktikabaaside nimekiri 2021/22 õppeaastaks. Praktikabaaside nimekiri vaadatakse üle igal aastal. Täpsem info apteegipraktika kohta: <https://moodle.ut.ee/course/view.php?id=4806>

Farmaatsia instituut on selgelt kirja pannud ka üldnõuded praktikajuhendaja tegevusele. **Proviisoriõppe üliõpilase apteegipraktika põhijuhendajaks apteegis on proviisor**, kes on kas ise praktika sisuliseks juhendajaks või määrab selleks vasta(va)d kaasjuhendaja(d). Praktika kaasjuhendajaks on piisavate teoreetiliste teadmiste ja praktiliste kogemustega proviisor või farmatseut, kelle pädevuse praktika juhendajana tegutsemiseks määrab kindlaks praktika põhijuhendaja. **Praktikajuhendaja/-d peab/vad olema läbinud baaskoolituse TÜ juures kuni kolm aastat**

enne praktikandi juhendamist. Baaskursust korraldatakse igal õppeaastal ligikaudu kuu aega enne praktika algust ja sellel aastal toimub see **26. oktoobril kontaktse auditoorse koolitusena**. Täpsem info on leitav farmaatsia instituudi kodulehel. Lisaks sellele osalevad praktikajuhendajad ka jaanuaris 2022 toimival kogemusseminaril, kus on võimalik üliõpilaste juhendamise kohta häid mõtteid ja ideid vahetada. Samuti saavad praktikajuhendajad osaleda kokkuvõtval praktikaseminaril, mis toimub koos üliõpilastega aprillis 2022. Baaskoolitusel ja seminaridel osalemine annab täienduskoolitustunde.

Praktika põhijuhendaja annab tagasisidet üliõpilase e-portfoolios tema oskuste ja teadmiste kohta **iga praktikamooduli kohta eraldi ning annab üldhinnangu kogu praktika läbimisele**. TÜ poolt püüame lihtsustada Moodle'i keskkonna kasutamist, et kogu teave jõuaks kõigi osapoolteni. Teave on alates septembrist leitav ka farmaatsia instituudi kodulehel ja edastatakse apteekidesse e-posti vahendusel.

Praktikajuhendajad apteekides soovisid senisest enam tagasisidet

praktika juhendamise kohta. Selles osas on neil vaba voli tutvuda konkreetsetes apteegis praktilik olnud üliõpilase antud tagasisidega. Üldine kokkuvõte nii üliõpilaste kui ka apteekrite tagasisidest praktikale tehakse suuliselt kokkuvõtval seminaril. Kui aga tehtud ettepanekutest tingitult on plaanis teha muudatusi praktika korraldusse, antakse sellest eelnevalt kõigile osapooltele teada.

Apteegipoolsed praktikajuhendajad töid intervjuul välja, et ootavad ülikoolilt rohkem märkamist (praktikabaasi või -juhendajate tunnustamist, rinnamärk või midagi muud) ning sagedasemaid kohtumisi kogemuste jagamiseks. Viimase soovi rahuldamiseks kutsume ellu eespool kirjeldatud kogemusseminarid. Tunnustamise osas palun jagage oma ideid farmaatsia instituudi või mõne apteegipraktika töörühmaga (nt apteegiteenuse kvaliteedijuhise töörühm). Apteegipraktikal on oluline koht proviisoriõppes ning selle läbiviimisel tegutsevad apteekrid vajavad tunnustamist. Loodame, et järgmiseks kevadeks on vastav süsteem olemas!

Jõudu ja jätkuvat edukat koostööd! 🍀